בס"ד

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

צו - הגדול
י' ניסן תשפ"ג

הזמנים לפי אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ	6:22
מוצש"ק	7:35
ר"ת	8:16

סוף זמן קריאת שמע והפילה

סוזק"ש א'	8:50	סוז"ת א'	10:07
סוזק"ש ב'	9:33	סוז"ת ב'	10:36

הזמנים לפי שעון קיץ

גליון מס': **668**

טיב הפרשה

לדרוש בהלכות הפסח קודם הפסח

קַח אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת פַּר הַחַטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים **וְאֵת סַל הַמַּצּוֹת:** (ח, ב)

ופירש"י: אלו האמורים בענין צוואת המילואים בואתה תצוה, ועכשיו ביום ראשון למילואים חזר וזרזו בשעת מעשה:

רש"י מסביר בזאת, שאף שכל הדברים שנכתבו כאן כבר נשנו בפרשת 'תצוה', ולא ראינו שהוסיפה על זה התורה מאומה, מכל מקום חזרה התורה על כל הציווים, כי בבוא האדם לידי מעשה צריכים שוב לזרזו לכך.

וזהו דבר שרואים בחוש, כי גם אלו שזכו להימנות עם שוני הלכות, ועברו על הרבה חלקים בשו"ע, צריכים זירוז כשבאים לידי מעשה. כי כל עוד שלא הגיע האדם לכלל מעשה, אין הוא שם על לבו להבין את הנלמד על כל פרטיו ודקדוקיו, ובבואו לידי מעשה, נעשה בהול לחדד את הדברים, וזה עצמו יכול להביא לידי מצב שלא תהיה דעתו מיושבת, ולא יועילו לו ידיעותיו כלל. ורק אם מראש יקח רווח לעצמו לשנן את ההלכות זמן מה טרם בואו לידי מעשה אז תהיה ביכולתו לחדד את ידיעותיו, ויזכה שלא יכשל בדבר הלכה.

ואין בכך פתחון פה לומר שאין הלימוד מועיל כי אם סמוך למעשה, כי אין ספק שרק מכח הלימוד מקודם יכולים לשנן כל ההלכות על רגל אחת סמוך למעשה. כי היסודות והמושגים של כל דין ודין צריכים הרחבת הדעת, ורק אחר שכבר נקלטו היסודות והמושגים יכולים לחדד את הפרטים תיכף לעשיה, והבן.

נקודה זו היא ממש 'דבר בעתו', כי קריאת פרשת צו חל הרבה פעמים ב'שבת הגדול', השבת שבו נוהגים הרבנים לדרוש ולהורות הלכות פסח המרובים (עיין שו"ע או"ח סימן תכט ובמשנה ברורה שם ס"ק ב), ומן הראוי שגם כל יחיד יקח איזה שעות בימים אלו לעצמו כדי לעבור על הלכות הפסח הנחוצים, ועל אף שעמוסים אנו בטרדות באלו הימים. כי רק על ידי ידיעת המעשה נהיה בטוחים שאנו זוכים ל'פסח כשר', ובפרט שרבו הלכותיו מאוד, וכדאיתא ב'משנה ברורה' (סימן תכט ס"ק א) על מה שפסק השו"ע ששואלים ודורשים בהלכות הפסח שלושים יום, שהלכה זו הוא לכל המועדים, ויש אומרים שחיוב זה הוא דוקא בפסח משום דיש בהן הלכות רבות, עכתו"ד. ויש בדבריו אלו כדי לזרז אותנו ביותר ללימוד הלכות הפסח המרובים מבעוד מועד טרם יכנס החג, ובפרט שהרבה מאלו ההלכות נחוצים לנו לדעת גם לפני הפסח.

וגם אלו שכבר זכו ועברו על הלכות אלו בשנים שעברו, מחובתם שישננו שוב את ההלכות, כי אחר שעבר שנה שלימה מאז היו הלכות אלו נהוגים, יש מקום לתלות שכבר שכח הרבה פרטים הנחוצים למעשה.

עוד זכור עמדי מימי נעוריי איך שאבי מורי היה עסוק בחיבורו הנודע 'מעדני השלחן', והקדיש לשם כך הרבה מעתותיו, ועל אף שרצה לזרז ככל האפשר את השלמת החיבור והוצאתו לאור, עצר את מלאכת העריכה מאחר הפורים כדי לשנן את הלכות הפסח המרובים, ומחזה זה חזר על עצמו בחודש אלול, שמאז התחיל לעסוק בהלכותיו המרובים של המועדים, ורק לאחר המועדים חזר לאיתנו לעסוק בעריכת חיבורו. ומי שהכיר את אבי מורי יודע עד כמה היה בקי בתורת ההלכה, ואלמלא היה רוצה כבר היה מוצא פתחון פה שאין לו צורך לשנן שוב את כל ההלכות האלו, לאור בקיאותו וזכרונו הנפלא, ואעפ"כ לא התחמק מלקיים את הנפסק בשו"ע (או"ח תכא, א) 'שואלים בהלכות הפסח ל' יום קודם החג כמשמעו', כי זהו דרכו של מי שהוא דחיל חטאין, עליו למשמש היטב בתורתו, כדי שלא יכשל בדבר הלכה.

וכדי שתבינו היטב את משמעות העובדא הנזכרת אספר לכם עובדא הממחישה את גודל בקיאותו של אבי מורי בנתיבות ההלכה. שמעתי מאיזה יהודי שבעוד אבי מורי בימי עלומיו שמע מאחד ממכריו שאבי מורי בקי בכל חלקי המשנה ברורה, הלה לא האמין לדברי מכרו וביקש להכחיש את דבריו, אמר לו חבירו הבה ונתווכח על אלף דולאר, נבוא ונשאל לו שאלות שכדי להשיב עליהם יש צורך בבקיאות ב'שער הציון' שבשולי ה'משנה ברורה', והיה אם יתברר שטעיתי בדברי, וימצאו פרטים שאינו בקי בהם אז אתן אני לך אלף דולאר, אבל ימצאו דבריי מכוונים ויידע להשיב על כל שאלה ושאלה אז תתן לי אתה אלף דולאר, נתרצה הלה לדבר, והתחילו שניהם לחפש אחר דברים המצויינים ב'שערי ציון' והמציאו כל מיני שאלות אשר פרטיהן אינן מבוארות כי אם שם, ואכן נדהמו שניהם לראות את גודל בקיאותו גם בשולי המשנה ברורה, ולא היה שום שאלה שלא מצא אבי מורי מענה עבורה, ובלית ברירה קיים הלה את הבטחתו ושילם למכרו אלף דולאר... על כל פנים עלינו ללמוד מהליכותיו את חובתו של האדם להתכונן לכל מועד בידיעת המעשה אשר יעשה.

מידי דברי מדקדוקו של אבי מורי בתחום ההלכה, אזכיר מימרא משמו מענין לימוד הלכה. הוא ז"ל היה נוהג לדרוש על מאמר חכמינו ז"ל (נדה עג.) 'תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא' שממשמעות הדברים אתה לומד, שהשונה הלכות זוכה לשכר על אף שאין הוא הגון וטוב, כי אם מדובר באדם שמעשיו הגונים הם וראוי בזכותם לעולם הבא, מאי רבותא הוא שהוא בן עולם הבא? אלא בהכרח מדובר באדם שגם מעשיו הטובים הם בלתי רצויים, ומצד עצם קיומם אינו ראוי לשכר, ואעפ"כ כיון שהוא שונה הלכות, על אף שעל עצם הלימוד אינו ראוי לשכר, בכל זאת על עצם היותה 'בכל יום' מזכים אותו בשכר ומובטח לו שהוא בן עולם הבא. אך הפטיר אבי מורי ואמר שבכדי לזכות להבטחה זו מוטל על האדם לקיים מאמר זה כתיקונה בשלימות, להיות שונה הלכות בכל יום ויום ממש, מבלי להחסיר ולו יום אחד, לרבות הימים בהם אין זמנו של אדם פנויה, כבפורים ויום הכיפורים, ושאר ימים טובים, ורק אם עומד בכך זוכה בשכרה להיות מבני עולם הבא.

טיב המערכת

◆ והגדת לבנך ◆

סיפר מורנו הרב שליט"א שפעם הגיעו אליו שני בחורים אשר ל"ע ירדו לגמרי והתרחקו מדרך התורה, ובתוך דיבורם סיפרו שניהם כי הם מקפידים לקיים את מה שלימדתם אימם, אחד אמר שאמו לימדה אותו לקרוא קריאת שמע לפני השינה והוא מקפיד על כך, והשני סיפר שאמו לימדה שחייבים לצחצח שיניים לפני השינה והוא מקפיד על כך.. סיים מורנו הרב את הסיפור ואמר: ברבות הימים זה שהיה קורא קריאת שמע חזר בתשובה והקים משפחה לתפארת, ואילו חברו נשאר עם המשחת שיניים!

אנו עומדים ימים ספורים לפני חג הפסח הנקרא גם חג האמונה, והרי אחד מעיקרי המצוות בפסח הוא 'והגדת לבנך', וזאת עלינו לדעת כי מה שאנחנו נצליח להחדיר בליבם של ילדינו – יישאר לנצח חקוק בעצמותם, כמו שכל אחד זוכר דברים מבית אביו שנחקקו בעצמותיו, כך גם יזכרו בנינו את הדברים שרואים ולומדים מאיתנו, וזו ההזדמנות ללמוד ולהחדיר את אמונת השי"ת וכבר לימדונו רבותינו שבפסח מספרים לא רק על ניסי יציאת מצרים, אלא כל אחד מספר גם על הניסים הפרטיים שנעשו לו, לפאר ולרומם את השגחת השי"ת עליו.

הובא בסידור רב עמרם שנוהגים ללמוד את ההגדה של פסח כמה ימים קודם הפסח, גם עם התינוקות לומדים אותה כדי שיתרגלו לשאול ולהבין מה שאומרים, והרמ"א כתב שנהגו לקרוא את ההגדה בשבת הגדול, וגם הנוהגים שלא לקרוא את ההגדה בשבת הגדול, צריכים עכ"פ ללמוד את תוכן ההגדה כדי שבליל התקדש החג נגיע מוכנים.

בכל שבת ויו"ט אנו מזכירים 'זכר ליציאת מצרים', וזו מצווה שקיימת בכל יום ויום, אבל בליל הסדר יש מצווה להרחיב בסיפור יציאת מצרים 'וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח', ומלילה זה אנחנו ובנינו שואבים כוחות של אמונה לכל השנה כולה וגם להמשך החיים לאורך ימים ושנים טובות, וככל שנחדיר בליבם אמונה בהשי"ת כך יוכלו גם הם ברבות הימים להעביר אמונה זאת לבניהם ולבני בניהם אחריהם.

(ע"פ טיב המועדים-פסח)

טיב ההודעות

ניתן לשפוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א ○ במספר מיוחד וישיר
באידיש: 073-2951321 ○ בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

יו"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

טיב הלכה

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א

הלכות ערבי פסחים

א. משכימין לביהכ"נ בערב פסח, כדי שיגמור סעודתו קודם ד' שעות (מ"ב סי' תכ"ט סק"ז).

ב. אין אומרים מזמור לתודה בערב פסח ובחול המועד פסח, שלחמי תודה היו חמץ ואפילו בערב פסח היה אסור להקריבה מפני שיבוא לידי נותר (שם סק"ב). ומ"מ אם התחיל לומר מזמור לתודה אין פוסק, כיון דיש מקומות שנוהגין לאמרו, ואע"פ שלא נהגו כן, עכ"פ אם התחיל לא יפסיק (פמ"ג בא"מ סי' תס"ח סק"ז).

ג. אבל אומרים המשנה דהתודה ואיל נזיר שבפרק איזהו מקומן, משום שאינו אלא לזכרון בעלמא, משא"כ במזמור לתודה שהיא במקום הקרבת תודה (מ"ז סי' תס"ח סק"ז). וי"א הטעם משום שאינם רוצים לדלג משנה אחת בין שאר המשניות וחשבינן ליה כקורא בתורה (לבוש סי' תס"ח ס"י). אבל לא יאמר היה"ר כאלו הקרבתי תודה (שרה"ש סי' תכ"ט ס"ד).

ד. אין אומרים א-ל ארך אפים ולמנצח בערב פסח (רמ"א סי' תכ"ט ס"ב). ואע"ג דבשאר יו"ט אומרים, אין ערב פסח דומה לשאר ערב יום טוב כי הוא עצמו יום טוב (שו"ע הרב סי"ב).

ה. אחר תפילת המנחה נכון שיתעסק בדיני קרבן פסח, ויחשוב לו הקדוש ברוך הוא כאלו קיים בפועל, ובשל"ה העתיק מסדה"י מה שילמוד כל אדם (מ"ב סי' תע"א סק"ב).

ו. מצוה לרחוץ ולגלח בערב יום טוב ולבוש בגדים נאים, וילך לבית המרחץ לאחר חצות לטבול לכבוד הרגל (רמ"א סי' תע"א ס"ג וס"ב שם).

ז. מצה שיוצאין בה בלילה אסורים לאכול כל יום ארבעה עשר, כדי שיהא היכר לאכילתה בערב, ויש נוהגים שלא לאכול כבר מראש חודש. ומצה נפוחה או כפולה אע"פ שמחמירין בה לחשבה כחמץ, מ"מ אסור לאכלה מעמוד השחר ואילך, דבכלל מצה היא מעיקר הדין (שם וכמ"ב סק"ב). ויש נוהגים להימנע כבר שלשים יום קודם הפסח שלא לאכול מצה, [וכ"מ מצות חמץ של כל השנה מותר לאכול] (מבית לוי).

ח. קטן שיש בו דעת להבין אין להאכילו מצה, דדרשינן והגדת לבנך וכו' בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, ואם כבר מילא הבן כריסו במצה לא שייך לומר בעבור זה שאינו חידוש לקטן, ואין חילוק בזה בין קטן לקטנה. אבל קטן שאינו יודע מה שמספרין בלילה מיציאת מצרים, מותר להאכילו כל היום (שם).

ט. אותם חומרות שנהגו ישראל קדושים בפסח, כגון מה שאין אוכלים דבר מבושל אצל השני, או מה שיש נוהגים לאכול רק מה שעשו והכינו בבית ולא המיוצרים במפעל וכדומה, כל חומרות הללו הם רק בפסח עצמו, אבל לא בערב פסח לאחר זמן איסורו (קצה בשמ). אבל קטניות למנהג שאין אוכלים אותם בפסח, גם בערב פסח לאחר זמן איסורו אין אוכלים אותם (חק יעקב סי' תע"א סק"ב).

י. אסור לאכול פת משעה עשירית ולמעלה, כדי שיאכל מצה לתיאבון, אבל יכול לאכול מעט פירות או ירקות בין חי בין מבושל, וה"ה בשר ודגים וביצים וכה"ג, אבל לא ימלא כריסו מהם (שו"ע סי' תע"א ס"א וס"ב סק"ז).

יא. אסור לעשות מלאכה בערב פסח מחצות ולמעלה, והטעם מפני שהוא זמן שחיטת הפסח שכ"א מישראל חייב בו, ויום שמביאין קרבן הוא כיו"ט, ולכן אסור מדברי סופרים במלאכה, ואפילו בזה"ז דליכא קרבן עדיין האיסור במקומו עומד (שו"ע סי' תס"ח ס"א וכמ"ב שם).

יב. ודוקא אם הוא עושה מלאכה גמורה דאז אפילו אם הוא עושהו בחינם ואפילו אם הוא לצורך יו"ט ג"כ אסור, וכגון לתפור בגדים ממש. וכן אם הוא עושה מלאכה להשתכר אסור אפילו אינו מלאכה גמורה. אבל מתקן הוא כליו ליו"ט, דהיינו כלי ישן שנתקלקל קצת או בגדיו שנקרעו קצת רשאי לתקן ולתופרם לצורך יום טוב, וה"ה שמותר לעשות כ"ז לצורך חבירו אם הוא בחינם, ואפילו אם הוא מעשה אומן ג"כ מותר (שו"ע וכ"ב שם ס"ב).

יג. כיבוס כליו הוא בכלל מלאכה גמורה ואסור, ולכובסת עכו"ם מותר בכל גווני ליתן אחר חצות (מ"ב סק"ז).

יד. מותר לכתוב ספרים לעצמו דרך לימודו, דכיון שדרך לימודו ולעצמו הוא כותב אינה נראית כמלאכה גמורה, שבודאי אינו מתכוין לכתיבה גמורה והגונה, והוי כתיקון בעלמא שהתירו לצורך המועד, אבל לאחרים אסור אפילו בחינם (שו"ע וכ"ב שם סק"ט).

טו. פועל שאין לו מה יאכל מותר לעשות מלאכה להשתכר (מ"ב שם סק"ז).

טז. החייטים והספרים והכובסים מתחילין ועושין עד חצות אם הוא לצורך יום טוב, ומותרין ליטול שכר, ולא הקילו אלא באלו מפני שהעם צריכים להם הרבה (שו"ע ס"ה וכ"ב שם, וביה"ל סי' תקס"ב ד"ה אפילו).

יז. ושאר מלאכות, אע"פ שאסורים להתחיל מ"מ אם התחילו קודם הנץ של יום י"ד מותר לגמור המלאכה עד חצות, אבל משהגיע חצות חייבין להפסיק באמצע המלאכה (שו"ע וכ"ב שם).

יח. כל מה שמותר לעשות בחולו של מועד, כגון דבר האבד או שעושה מעשה הדיוט ויש בו צורך המועד וכיו"ב משאר דברים המותרים בחולו של מועד, כ"ש שמותרים בערב פסח אחר חצות, וכן כל אותן שהתירו לספר ולכבס בחולו של מועד כגון הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מותרין ג"כ בערב פסח אחר חצות (מ"ב סק"ז).

יט. מי שיצטרך לכתיבה בחוה"מ, כגון כתיבת צ'קים והפקדות בנק וכדו' [באופן המותר בחוה"מ] ולא הספיק להכינם מקודם, עדיף שיכתוב בערב פסח אחר חצות מאשר יכתבם בחוה"מ (מבית לוי).

כ. מכירה וקניה בחנויות וכן גיהוץ וצחצוח נעלי"ם לצורך המועד מותר (שם).

כא. אסור להסתפר אחר חצות ע"י ישראל אפילו בחינם משום דהוי מלאכה גמורה, וכן ע"י עצמו ג"כ אסור, וע"י עכו"ם הסכימו הרבה אחרונים להקל אע"פ שמטה ראשו לצד המספר ומסייע קצת (מ"ב סק"ה, שו"ע הרב ס"ו).

כב. אסור לגדול לספר קטן אחר חצות (מבית לוי).

כג. אם שכח ליטול צפרניו קודם חצות, יש להקל ליטלן אחר חצות אפילו ע"י עצמו או ע"י אחר בחינם (מ"ב שם).

טיב הבנין

מחלוקת אימתי נברא העולם

שבת הגדול מטהר ומזכך את הנפש לקראת חג הפסח

כל בדכאן דלעילא תהא ביומא שביעאה תליין

השבת שלפני הפסח מכונה בפי כל ישראל בשם 'שבת הגדול', וכבר נאמרו בזה כמה וכמה טעמים בשם רבותינו הראשונים, הטעם הפשוט כתב בספר 'ארבעה טורים' (סימן תל), וזה לשונו:

"שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, והטעם לפי שנעשה בו נס גדול, שפסח מצרים מְקָחוּ בעשור, כדכתיב (שמות יב, ג) 'בעשור לחודש הזה ויקחו להם שה לבית אבות שה לבית', ו...עשירי בחודש היה שבת, ולקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שניהם קָהוֹת על ששוחטין את אלוהיהן ולא היו רשאין לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול".

ובספה"ק 'באר מים חיים' (פרשת נצבים פרק כט) כתב לבאר על פי המובא בזוהר הק' (חלק ב, פח.) ששבת קודש הוא מקור הברכה, וכל הברכות שנשפעים בכל ששת ימי המעשה מקור נביעתם מן השבת קודש, וכלשון הזוה"ק "דההוא יומא מתברכין מניה כל שיתא יומין עלאין".

והיות שכל הברכות והחסדים טובים שנעשים עמנו בכל ימי השבוע מתמשכים מאור קדושת השבת קודש שלפני זה, שאז מתברך המעיין ממקור מים החיים בטובות וברכות אלו, ומשם נמשך למטה בששת ימי המעשה ביום הראוי לאותה טובה וברכה, נמצא ממילא, שתחילת התנוצצות הנס הגדול והנורא של יציאת מצרים היה בשבת קודש שלפני זה.

ומכיון שהנסים והנפלאות הגדולים שהיו בארץ מצרים מכונים בפי הכתוב בשם של גדלות, כמו שנאמר (שמות יד, לא) "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים", על כן מתקראת השבת שקודם הפסח בשם 'שבת הגדול', כלומר, השבת שממנה מושפעים הנסים הגדולים והנפלאות הגדולות של יציאת מצרים.

משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצה

במהות כוחה וסגולתה של שבת הגדול, מטי משמיה של הגה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' מגור זי"ע (שיח שרפי קודש - שבת הגדול ב), שהיות ובשבת הגדול בארץ מצרים, בשעה שמסר הקב"ה לישראל את המצוה של קרבן פסח, ציווה את בני ישראל ואמר להם (שמות יב, כא), "משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח", וכוונת המאמר מבואר במדרש (שמות רבה סז, ב), שביקש הקב"ה לומר להם, "משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח, שבכך הקב"ה פוסח עליכם".

על כן, בכל שנה ושנה, בהגיע היום הנשגב והקדוש הזה של שבת הגדול, מתעוררת ההשפעה הגדולה והרשימה דקדושה שנעשו באותם הימים על ידי בני ישראל, שמשכו את ידיהם ושבו בתשובה שלימה מגילולי העבודה זרה, וכאז כן עתה יש לנו הכח המיוחד לרחוץ ולטהר מן העבודה זרה שבידינו, דהיינו כל החטאים והעוונות, שבכולם יש איזה פגם של עבודה זרה בשרשו. ומאחר שמצאנו שענין עזיבת חטא העבודה זרה מכונה גם הוא בשם של גדולה, כדרך שמצאנו אצל יתרו, שמיד אחר שזנח את כל גילוליו ובא להסתופף בצל כנפי השכינה, התבטא בשפתיו ואמר (שמות יח, יא) "עתה יודעתי כי גדול ה' מכל האלהים", הלכך קוראים לשבת הזה 'שבת הגדול', השבת של עזיבת החטא וההתקרבות לגדלות הבורא יתברך שמו.

בשבת הגדול נפתחו שערי התשובה

באותו הענין כתב לבאר גם בספה"ק 'מאור ושמש' (בפרשת צו), שכל עבודתו ויגיעו של פרעה לא הייתה, אלא לטמא את ישראל ולשקע אותם בתוך חמישים שערי טומאה רח"ל, ומתוך כך סבר, שחלילה לא תהיה תקומה לשונאיהם של ישראל ולא יוכלו להיגאל משם, וכמעט שכבר עלתה בידו ודרך רשעים צלחה, עד שהגיעו בני ישראל קרוב לשער החמישים של הטומאה, ולולא הקב"ה שעמד להם בעוזרם כמעט והיו משתקעים שם.

והנה, בעשור לחודש, בעצם יום השבת קודש, כאשר נתן להם הקב"ה את המצוה של לקיחת השה לקרבן פסח, על ידי זה נפתחו בפניהם שערי התשובה לרווחה, עד שבכל יום מאלו החמשה ימים שבין שבת לחג הפסח זכו להיכנס בתוך עשרה שערים משערי הקדושה, ובסוף היום החמישי, בליל ט"ו בניסן, אז זכו להיכנס בשער החמישים של שערי הקדושה, ומתוך כך נשתברו מוסרות מצרים ויצאו לחירות עולם מתחת קליפות וטומאות פרעה.

מחמת זה קראו לשבת הזה וְנָקֵב בְּשֵׁם 'שבת הגדול', כי על ידי מצוות לקיחת השה לקרבן פסח נפתחו לפניהם שערי הקדושה ועולם התשובה, עד שזכו לעלות מעלה מעלה ולצאת לגמרי מתוך מ"ט שערי הטומאה, וראה זה פלא, כי תיבת 'שָׂה' הוא נוטריקון וראשי תיבות של 'שערי התשובה' ושל 'שבת הגדול'.

אך בעשור לחודש – כקדושת יום הכפורים

כל כך היו הצדיקים מפליגים בגודל קדושת שבת זה, עד שהיה הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא זי"ע אומר, כי תוקפו של שבת הגדול הוא כתוקף קדושת יום הכפורים, וכשם שיום כפור חל בעשור לחודש תשרי, כך גם שבת הגדול של פסח מצרים היה ביום העשירי לחודש ניסן (שבת פז:), וכשם שיום הכפורים הוא הכנה לחג הסוכות, כך גם שבת הגדול הוא הכנה לפסח, ובזה יתיישב לנו מדוע נקרא 'יום הכיפורים' בלשון רבים, כי מלבד יום כפור של חודש תשרי נוסף עוד יום דוגמתו בראשון לחודשי השנה, בחודש ניסן, ומיעוט רבים שנים.

יסוד איתן לדברים אלה אנו מוצאים ב'חידושי אגדות' לרבינו המהרש"א ז"ל (יומא ב), שהאריך לבאר מדוע מצאנו בתורה הקדושה שתקרא לכל השבתות והמועדים בשם 'מקראי קודש', ואומר שסיבת הדברים הוא היות ושורש כל המועדים נעוצים בתוך אותיות שמו של הקדוש ברוך הוא, והוא השם א-ה-ו-י', שממנו מקור המועדים כולם, גם של חודש תשרי וגם של חודש ניסן, והולך רבינו המהרש"א ופורטן אחד לאחד, שהאות א' רומז על קדושת ראש השנה שהוא בא' בתשרי, ואילו האות י' מרמז על יום הכפורים שחל בעשרה בו, וכן הוא ממשיך על זה הסדר.

בהמשך הדברים מונה רבינו המהרש"א את המועדים של חודש ניסן, שאף הם מרומזים באותו השם, דהנה האות א' רומז על ראש חודש ניסן, שהוא יום גדול וקדוש שאותו היום נטל עשר עטרות (שבת פז:), ואילו האות י' של אותו השם מרמז לשבת הגדול שבזמן יציאת מצרים היה חל בעשירי לחודש ניסן, וכן ממשיך שם למנות שאר המועדים ומבאר היטב היאך נרמזים גם הם באותיות שמו הגדול והקדוש.

ואם נדייק בדבריו נראה, כי שורש קדושת שבת הגדול נובע מאותו האות בשמא דקודשא בריך הוא שממנה מקור התנוצצות הקדושה של יום הכפורים, וכשם שעיצומו של יום הכפורים מכפר ומטהר את ישראל מן העוונות שדבקו בהם, כך גם שבת הגדול, שיש בכח קדושתה לטהר ולזכך נשמות ישראל, ואם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו (ישעיהו א, יח).

טהורים וידשוה ויקדשוה

אחר ההתבוננות בדברי רבותינו הקדושים, כבר נודע לנו אפס קצהו של מעלת וקדושת שבת הגדול, עד שכולם כאחד יחד ענו ואמרו כי בשבת זה נפתחים לפנינו שערי התשובה ממש בבחינת יום הכיפורים, וגדול כוחה של השבת הָדַין לטהר ולזכך נפשותינו מכל סיג ופגם, ולהיות מוכנים ומזומנים לקראת קדושת חג הפסח כאשר אנו נקיים מכל רבב ורחוצים מכל שמץ של חמץ ושאור שבעיסה, הלא הוא היצר הרע וכל גונדא דיליה.

כאן אתנו המקום לעורר בקריאה של חיבה ולהאיר העיניים במנהג העולם, וישראל קדושים הם ונוהגים סלסול בעצמם, שאף על פי שהרבה פעמים חל שבת הגדול כמה וכמה ימים לפני פסח, מכל מקום החמירו ישראל על עצמם שלא לסעוד בשבת הזאת בתוך הבית פנימה, אלא דוחקים עצמם לאכול בחורים ובסדקים, רק בכדי להיזהר עד קצה היכולת שחלילה לא ישאר באויר הבית אפילו זכר של משהו חמץ לקראת חג הפסח הבא עלינו לטובה.

מנהג זה מגלה אכן את יפייפיתם של ישראל וגודל אהבתם את המצוות, אבל יחד עם זה צריך מאד מאד להיזהר מעצת היצר, שמתוך הטרדה והדחק עלול להביא לידי היסח את הדעת ולידי שכחה מגודל מעלת וקדושת השבת הזה, שהוא היסוד והשורש לקדושת חג הפסח הבא עלינו לטובה.

על כן ראוי לנו להיזהר במשנה זהירות שלא להיכשל בדבר זה, ואפילו בשעה שגולה מתוך הבית וממקומו הרגיל, עדיין נניח על לבנו את הדברים האלה, להתבונן בשום דעת ושכל במתנה הגדולה שאנו זוכים לזה בשבת הגדול, ומתוך כך נזכה לטהר ולקדש את נפשותינו ורוחותינו להיות מוכנים בטהרת הנפש ובנקיון חדרי הלב לקראת הלילה הקדושה אשר בו יצאנו ממצרים, מצוחצחים וממורקים מן החטאים והעוונות שבידינו, ולהיות כלי מוכן לקבל את ברכת ה' לקנות בקניין עולם את האורות והקדושות הנשפעים עלינו בליל הסדר ממרום במדה מרובה.

טיב המעשיות

על דרך הרמז פירשו **בספרים הקדושים**, ידוע שהירידה היא תמיד צורך לעליה (מכות ז:), לית נהורא אלא מגו חשוכא (זוה"ק ח"ב קפד.). ומה שנראה לעיני האדם 'קטנות', הוא שורש ובנין לכל הגדלות שתבוא אחריה. ואי אפשר בשום אופן לזכות לזה בלא זה, כי ההוויה תבוא תמיד מתוך ההעדר, וזה יסוד מוצק בעבודת השם יתברך, כד"א (יחזקאל א, יד) "והחיות רצוא ושוב".

ונמצא מה שנדמה לאדם כחשכות וכחיסרון ונפילה וכו', שם דייקא היא יסוד ושורש הבנין, כי מתוך ההתפרקות נבנה בנין מחודש.

לפיכך חזינן בבית המקדש, הגם שאין מקריבים קרבנות בלילה, ואין כמעט שום עבודה בלילה, מכל מקום היתה שמירה מעולה מיוחדת במקדש בלילה, כמבואר בריש **מסכת תמיד** (כו.), שלא היו מניחים השומרים לישון בלילה. וכבר נדברו בזה, שבודאי אין המקדש מחמת עצמו צריך לשמירה, כאשר בעל הבית לא ינום ולא יישן. רק זו היא עבודתו של מקדש בלילה, עצם השמירה על קדושת מקדש, שלא להסיח דעת מן הקדושה אף בלילה, כי זמן הקטנות והחשכות הוא יסוד ושורש הבנין.

ואשר לפי זה יובן, שמפרש הכתוב לפנינו עיקר 'תורת העולה', ושורש כל **העלי**ה, שממנה יבוא לעבודת הקרבנות ולהעלות העולה כולה כליל לה'. הכל מתחיל בעבודת הלילה, 'היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר', יש בתיבת 'מוקדה' מ' זעירא, רומז על הקטנות שבלילה, ועל חשכת הגלות, כשאי אפשר להקריב קרבנות. – מכל מקום שומר הכתוב ומשגיח ומזרז על עתותי לילה, שלא יתפקר אדם חלילה לתת דרור לנפשו ונשמתו בלילה ח"ו. כי יש סדר מיוחד של 'תורת העולה' גם בזמן שאינה עולה ואי אפשר להקריבה בכלל, רק היא שורש ותורת העולה, בכך שמכינה עצמה בעת ליל. לא לכבות את אש המזבח בלילה חלילה, רק יהיו עליה איברים ופדרים אפילו מעט, העיקר שלא תושבת האש בלילה, שזה כל עיקר רצון פרשה זו, לשמור ולהשגיח על עבודת הלילה. ומכוח שמירת הקדושה בעיתותי לילה יבוא לעבודת הקרבת הקרבנות שביום בלהב אש קודש.

• • •

סיפר הגה"צ מקים עולה של תורה **הרב מפונביז' זצ"ל**, על אחד ממסעותיו הרבים על פני תבל עבור הישיבה הקדושה, בו הגיע אל ביתו של יהודי אחד פורק עול, שהתנהג כמעט כגוי גמור רח"ל, אבל עבור הישיבות הקדושות היה תורם סכומים נכבדים ביותר.

שאל אותו הרב מפונביז', מדוע מפזר הוא כל כך הרבה ממון עבור ישיבות הקודש, בזמן שדוקא צדקה זו שבשביל הישיבות לדאבוננו נחלשה מאד, ואף יהודים יראים וטובים אינם ששים לתמוך **ב'מחממי הספסלים'**... כפי שרגילים ללעוג להם לבני הישיבות, וכיצד זכה לכך שדווקא הוא שהתרחק מן התורה תורם כל כך הרבה ממון לישיבות? סיפר לו אותו גביר, שבהיותו בחור צעיר לימים בארץ **ליטא** רצה מאוד להיכנס לישיבתו הקדושה של מרן **החפץ חיים זצוק"ל בראדין**, אך כשהגיע להירשם בהנהלת הישיבה כנראה הריחו מיד שאינו ראוי בדרכו ובהשקפתו לרוח הישיבה, ולא רצו לקבלו.

לבינתיים נקף השעון, וכשקיבל את תשובתו השלילית היתה כבר שעת לילה מאוחרת, ולא היתה בידו שום אפשרות לחזור לביתו בשעה מאוחרת שכזו. הוא ביקש מן המנהלים שלפחות יתנו לו לילה אחד לישון בישיבה כי אין לו מקום ללון, אבל המנהלים לא רצו בשום אופן לתת לו דריסת רגל כל שהיא בישיבה אף לא ללילה אחד. [כנראה חששו שמא יתידד עם אחד הבחורים וישפיע עליו לרעה].

בכעסו הרב הלך אפוא הבחור להתלונן אצל רבינו **החפץ חיים** על אכזריותם של מנהלי הישיבה, שלא נותנים לו אף לא לילה אחד ללון בעת שאין לו מקום לישון.

אמר לו החפץ חיים: הם צודקים מבחינת הישיבה, אבל **אתה תהיה האורח שלי** ללילה זה, הואיל נא בטובך להישאר לישון אצלי בבית! הבחור כמובן שמח מאד על ההצעה, הוא לא העלה בדעתו כלל אפשרות נכבדה שכזו, הוא הגיע הנה רק כדי להתלונן...

החפץ חיים קיבלו במאור פנים ובשמחה גדולה, ולאחר שהגיש לו ארוחה טובה הציע לפניו את המיטה הכבודה בחדר האורחים.

תיכף כשראה הבחור את החפץ חיים בזקנותו המופלגת וגודל חולשתו טורח בעצמו להציע עבורו את המיטה, רץ וביקשו לתת לו המצעים והוא יציעם, אך החפץ חיים לא הסכים, ואמר הרי בשבילי היא מצוה! וכבר אמרו ז"ל (קידושין מב.) "מצוה בו יותר מבשלוחו", ופירש **רש"י** (ד"ה מצוה בו): "דכי עסיק גופו במצות מקבל שכר טפי", **ואיני מוותר על מצוה שבגופו!**.

הבחור הרגיש כמובן בנעימות מאד מן הקירוב והאהבה שהרעיף עליו החפץ חיים, וישן שנת ישרים בביתו של החפץ חיים.

באמצע הלילה נכנס החפץ חיים אל החדר, נשם את האויר, ומלמל לעצמו שנהיה כאן יותר קר! תיכף פשט החפץ חיים מעליו את המעיל שלו וכיסה בו את הבחור, כדי שתהיה לו שמיכה נוספת מחמת הקור... ולמחרת בירכו לשלום ויצא הבחור לדרכו.

היא העולה על מוקדה כל הלילה!

זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, הִיא הָעֹלָה עַל מוֹקֵדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ, כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר, וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ (ו, ב)

סיים אותו גביר את סיפורו לרב מפונוביז', אותו המעיל שכיסה אותי בו החפץ חיים זצוק"ל מחמם את לבי כל ימי חיי! מכוח אותה חמימות מרגיש אני קרבה מיוחדת לישיבות הקדושות. ולכן כתגמול על אותה הכנסת אורחים חמה שזכיתי לה בבית רבן של ישראל החפץ חיים, תורם אני כל ימי חיי סכומים גדולים בשביל הישיבות הקדושות. החמימות הזו תקועה עמוק במורשי לבבי, ואף שלדאבוני התרחקתי מדרך התורה במשך השנים, על צדקה זו איני יכול לוותר!

מטיב מעשה זה נלמד, עד כמה אפשר להשפיע עם טורח מצוה שבגופו, ואין אנו יודעים להעריך כמה חשובה היא מצות הכנסת אורחים והקירוב בסבר פנים יפות ומשמחות. הרי החפץ חיים קשר אותו בהכנסת אורחים רגילה של לילה אחד לשורש מצות הצדקה כל ימי חייו, בלי שיטיף לו אף מילה אחת של מוסר!

היא העולה על מוקדה כל הלילה!

• • •

סיפר לי הגה"צ **רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א**, שבצעירותו זכה פעם להצטרף בנסיעה לאתרא קדישא מירון **יצ"ו** בראשות הרה"ק **רבי שלמה מזוויעל זצוק"ל**, ושמורים עימו באמתחתו כמה חוויות ועובדות מופלאות, ממה שראו עיניו וזנו באותה נסיעה, בעבודת קדשו של אותו צדיק פלאי מלאך אלקים.

אחת מהם היא בענין חשיבות השינה!

בימים ההם, לפני יותר משישים שנה, היה 'מסע מירון' כרוך בטרחה גדולה ומרובה, הדרך ארכה שעות רבות, והם נעו זמן רב בטלטולי הדרך הקשים.

כאשר הגיעו סוף סוף מירונה היו הכל עייפים ומותשים מעמל הדרך, אך עם כל זאת מרוב שמחתם שזכו להגיע אל התנא הקדוש, ובגעגועי הנפש להתרפק בציון המצוינת, הלכו כולם תיכף ומיד אל המערה פנימה, כדי לשפוך את ליבם בקבלת פני הקודש עם הגיעם לאתרא קדישא, ולאחר מכן פינו עצמם לסידורים השונים שנצרכו להם באכילה ושתיה וכו'.

ברם הרבי הקדוש **רבי שלומק'ה זי"ע** רוח אחרת היתה עימו, הוא לא רץ מיד אל הציון כמו כולם, אלא חיפש לו מתחילה איזה שהוא מזרן ישן, הניחו בפינה צדדית, והשכיב את עצמו לישון... כדי לנוח קמעא מעמל הדרך הקשה, ולהפיג את עייפות הגוף. ורק לאחר מכן קם בגבורה עצומה כשהוא רענן היטב, טיהר את עצמו בסילודין בטבילת המקוות, ואז ניגש בדחילו ורחימו בשמחה גדולה ובהתלהבות עצומה אל הציון הקדוש, בתפילה נוראה בוקעת רקיעים!

ללמדך גודל חשיבות השינה, שלא לזלזל בה, כדרכם של הרבה צעירים... ושלא להתהלך בעייפות המערערת את מנוחת הנפש ואת שלוותה.

מסופר על **אחד מגדולי הצדיקים נ"ע** בדור הקודם, שהיה דרכו לסגף את עצמו תמיד בענין השינה, והיה מקצץ הרבה משעות שינתו. פעם אחת חששו בני ביתו לשלומו, ולא הקיצוהו בחצות הלילה כבקשתו, והניחו לו לישון יותר, לפי שחרדו מאוד לבריאותו שלא יזיק מיעוט השינה לגופו הקדוש. והשגיחו היטב שישרור שקט גמור בבית מסביב, ושום דבר לא יפריענו משנתו, כי ישן חלש מאוד ומכל רשרוש קל היה מתעורר.

והנה לאחר כמה שעות התעורר הצדיק מעצמו, ובהיות שישן בלילה כראוי היה גופו חזק יותר. הוא מעולם לא הרגיש רעננות והתחדשות כזו, דעתו היתה צלולה ובהירה מאוד, ונפשו נינוחה ביותר! וכך ניגש לעבודת היום בשמחה ובבהירות המוחין, והתפלל באותו יום בהתלהבות נוראה ובכוונה עצומה במוחין דגדלות, אף שהיה זה יום חול רגיל.

לאחר התפילה שח לבני ביתו ומקורביו, שעתה התברר ונודע לו שאכן במבחן תוצאת העבודה, דרך השינה הטובה נכונה יותר מדרך הסיגופים בענין השינה... ומני אז שינה צדיק את דרכו בקודש שלא לזלזל בענין השינה, והיה ישן מדי לילה כדי צרכו.

היא העולה על מוקדה כל הלילה!

• • •

סיפר לי **כ"ק האדמו"ר מסטרופקוב זצוק"ל** על זקנו זצוק"ל, אחד מהאדמו"רים לבית צאנז, שפגשו בו פעם **לאחר חצות לילה** כשהוא מטייל לבדו בחוצות הכפר הקרוב לעיר מגוריו. הוא שוטט שם בדבקות ובריכוז עצום, ללא המעיל העליון [רז'וואלקע] לגופו.

אחד מחסידיו שהתגורר באותו הכפר נחרד לשמוע מחברו שהקיצו באמצע הלילה, על

| המשך בעמוד הבא |>

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

'עוגת הפתעה'

אמי מורתי בקשה שאלמד ואסיים את מסכת בבא בתרא לכבוד היארצייט של סבתא, אם אימי.

מפאת כיבוד אם, התחייבתי ללמוד ולסיים את המסכת אבל מכיוון שהזמן קצר ואין לי את הזמן להשקיע ולשבור את הראש לבד בהבנת החומר לכבוד הסיום, חשבתי לעצמי שאם היה לי איזו גמרא עם פירוש והסבר קולח לצדו, זה היה מקל מאוד על ההספק בלימוד ללא עיכובים של חוסר הבנה, בפרט שיש לי כבר עומס בסדרי הלימוד הרגילים שלי.

נשאתי תפילה לה' ואמרתי לו שישמח אותי מאוד אם אמצא גמרא כזו.

בבוקר כאשר עמדתי לצאת לכולל ללמוד, בקשה ממני אשתי לקחת על הדרך עוגה שאפתה עבור קרובת משפחה.

ממש לא רציתי כי זה לא בדיוק על הדרך וזה עלול לגרום לי לאחר ללימודים. אבל ראיתי עד כמה זה חשוב לה והחלטתי להחיש פעמיי ולנסות להספיק גם את העוגה וגם את הכולל בזמן. עוד לפני שהגעתי לבניין התקשרתי לבעל הבית שאמור לקבל את העוגה והוא אמר לי לשים את זה בקומת כניסה מאחורי גרם מדרגות והסביר לי בדיוק היכן להניח את העוגה והוא כבר יאסוף את זה משם.

הנחתי את העוגה בזהירות הנדרשת ופתאום אני רואה שקית גניזה צמוד למקום הנחת העוגה. מתוך שקית הגניזה בצבץ לו גמרא בבא בתרא מהדורת ושיננתם בדיוק מה שאני מחפש אך לא יכול להרשות לעצמי לקנות אותו.

נדהמתי מכח התפילה, אני בקשתי באותו בוקר בתפילה חרישית שהקב"ה יארגן לי גמרא עם פירוש צמוד וממש טרם אקרא ואני אענה!!!

אולי גם חשבתי ששברתי את המידות ולקחתי את העוגה למרות הלחץ ועשיתי זאת בסבר פנים יפות והקב"ה שלח לי את הגמרא שיקל מעלי את המשימה שקבלתי על עצמי.

בעל המעשה:י.ר

המעונין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזמן לשלוח אל ר' שמחה סמואלס בפקס: 15326517922

השמועה שהרבי הקדוש בכבודו ובעצמו מסתובב כאן במשעולי הכפר בלי מעיל בדביקות נורא, ואולי נזקק הוא למשהו.

החסיד החליט שמוכרח הוא לגשת אל הרבי ולשאלו למ־בוקשו כאן, ועל אף שנתיירא להפריעו באמצע דבקותו הוא חשש שמא נצרך הוא למשהו דחוף. הוא התקרב בלאט בצעדים הססניים לפני הרבי הקדוש והתהלך סביבו, לקח זמן מה עד שהתעורר הרבי מדבקותו, ומשהבחין בו ניגש אליו החסיד בפחד ושאלו מה מבקש הוא בכפר הקטן הזה באמצע הלילה?

הרבי התעשת בבת אחת ותפס היכן הוא נמצא... ואמר שאינו צריך לכלום, אלא שתוך כדי עיונו בתלמודו הגיע לקטע קשה ומסובך, הנצרך לעיון מזוכך ומרוכז, הוא יצא אפוא מביתו שבעיר הסמוכה לטיול קצר כדי לעיין בסוגיא הקשה, ותוך כדי עיונו המרתק נתרחק מביתו מאוד, עד שלא שם לבו לכך שרגליו כבר נשאוהו עד אותו הכפר...

דע לך, סיים הרבי, שבשנותינו הצעירות ניסינו כל מיני דר־כים ואופנים כדי להכניע ולשבר את היצר הרע ולהתגבר עליו, היינו שורפים את ידינו באש, ומתגלגלים בשלג וכדומה. – אך לבסוף הגענו למסקנה, **שאין דרך טובה יותר להתגבר על היצר רק עם לימוד העיון!** כך קיבלתי מרבותי, ומיני אז הנני שובר כל עצמותי ביגיעת עיון התורה! לכן מחמת שה־תעמקתי כעת בעיון הסוגיא ובעיון המחשבה, לא הרגשתי שיצאתי מביתי והגעתי הנה...

היא העולה על מוקדה כל הלילה!

דברים נוראים כתב בזה בסה"ק **"בית אהרן"** (פרשת תשא), שם מאריך הרב בענין לימוד התורה, ובין הדברים כתב בשרף לשון קדשו: **"כל אחד ואחד כפי מה שיכול, והעיקר שיהיה הכל בעיון ולעמקו. ויקבע ללמוד בגמרא ותוספות בעיון, כי זה טוב לכל העניינים, וזה נמשך לשאר לימודים גם כן בעיון"** עיין שם. וכבר הארכתי בזה בחסדי ה' במקומו.

["טיב בית אהרן", סדרת מאמרים בביאור הספה"ק בית אהרן, פרשת תשא].

• • •

מכיר אני מקרוב שני אנשים בעלי משפחה ה' עליהם יחיו, שניהם בני אותו גיל, השייכים לאותה קהילה, ומעמדם זהה. שניהם זכו באשה טובה ובפרנסה בריוות, עם מספר יל־דים כמעט זהה, כולם אהובים זרע ברך ה', ניתן להגדירם כתאומים זהים כמעט בכל פרטי חייהם.

אולם, האחד שמח ומרוצה תמיד, פיו אינו פוסק מלהלל ולש־בח לבורא ברוך הוא על כל הטובות שגמל עימו, ותמיד צה־לתו בפניו. כשנסחב לבית הכנסת עם כמה זאטוטים מלפניו ומאחוריו ומצדדיו, הוא ממש קורן מאושר! – ואילו חבירו בדיוק הפוך, כל העת רוטן ומתלונן על קושי החיים... לעולם אינו מרוצה ותמיד עצבני ולחוץ, דרכו עם זאטוטיו אל בית הכנסת מלאה בגערות וכעסים, ירחם ה'.

כאשר התבוננתי בהם מקרוב יותר גיליתי, שבעצם אורחות החיים של אלו השניים שווה כמעט במדויק, שניהם עסוקים בגידול הילדים והחזקת המשפחה, לשניהם תינוקות פצפונים שצריך לקום אליהם כמה פעמים באמצע הלילה... מצד המ־עשים שניהם שווים כמעט בדיוק, אבל מצד המחשבה וצורת הגישה הינם שתי עולמות. – הראשון בכל פעם ששומע את הבכי של התינוק באמצע הלילה הוא ממהר לקום אליו בגיל, ליבו קל עליו והוא מלא הודיה להשם יתברך שזיכהו למתנה נפלאה כזו שצריך לקום באמצע הלילה לילדו שלו... ולקיים בו מצות (ויקרא יח, יט) "ואהבת לרעך כמוך!". וכך כמה פעמים במשך הלילה שצריך לקום להרגיע את הילד או להאכילו, הוא עושה זאת בקלות, זה לא מפריע כמעט את שנתו, שכן מיד לאחר שהאכיל את התינוק והרגיעו נרדם הוא מיד שוב במנוחת הנפש ורגיעות. עד שהוא מחשיב גם את זמן הטיפול בתינוק בלילה כשעות שינה... ולא ניכר בו כלל

שחסרים לו שעות שינה אלו.

ואילו חבירו השני, כששומע באמצע הלילה את בכי ילדו התינוק, מתעורר הוא בכעס ועצבנות על שמעירים אותו באמצע השינה... מתחילה מנסה הוא לתקוע 'מוצץ' בפי הילד ולהשתיקו, ולהתעלם מן ההפרעה שגרמה לתינוק להתעורר... לאחר כעשרים דקות מתברר שאין סגולת המוצץ יכולה לה־משיך עד הבוקר... הוא מנסה קצת לנענע את עריסת התינוק, להשתיק פה ולהשתיק שם, כולו רוטן ומתעצבן, אבל הילד לא נרגע ומאום לא עוזר, משהו מפריע ומציק לו, הוא צריך כנראה לאכול את מנת אמצע הלילה שלו... והאבא כולו כעס ועצבים על שמפריעים לו, ובעל כורחו מוכרח הוא לקום ממיטתו בעצלתיים ולתת לתינוק את מנתו, ושוב מתבזבז לו זמן שינה יקר, כשכולו מלא כעס וחמה. כאשר סוף סוף נרגע הילד וישן כראוי, נשאר האבא עצבני ולחוץ ואינו יכול כל

כך בקלות להירדם, והשינה ממנו והלאה... ולמחרת מסתובב הוא כל היום עייף ועצבני, מחמת חוסר שעות שינה...

כשסיכמתי לעצמי את מעשי אלו השניים, נתגלה דבר נפלא! – הנה שניהם עשו באותו לילה כמעט את אותם פעולות בדיוק, זה התעורר לבכיו של התינוק ואף חבירו כן, זה האכיל באמצע הלילה וגם זה... אותם פעולות ממש, אבל ההבדל בין השנים הוא כרחוק מזרח ממערב! הראשון מרוצה ושמח ומודה לו יתברך על לילה נפלא ומתוק שכזה, שעוד זכה לח־טוף בו כמה מצוות תוך כדי שינה... ואילו השני אינו מפסיק לבכות ולרטון על הלילה הקשה מלא הסיוטים שעבר עליו... והפלא היותר גדול, שזה הראשון גם יזכה לשכר גדול בשמים, על עבודת הלילה היפה, שעשה בה נחת רוח ליוצרו, במצוה הגדולה של גמילות חסדים! – ואילו זה השני עתיד לירד גיהנום ולהיענש על התנהגותו המבישה בכעס וחרון אף כל אותו הלילה...

וכי לא חבל? הרי שניהם עושים את אותם פעולות ממש, החיים בין כך מחייבים את שניהם באותם מעשים! רק המחשבה וההשקפה משנה את הכל מן הקצה אל הקצה!

היא העולה על מוקדה כל הלילה!

["טיב הנישואים", אברכים, שער הבית, פ"ו חינוך ילדים אות ה]

• • •

לילה אחד בביתו של אחד מגדולי ירושלים, בשעה מאוחרת מאוד [לאחר שתיים בלילה], נשמעה דפיקה חרישית בדלת. הרב הצדיק כבר עלה על יצועו, אבל בנו המסור היה עדיין ער, הוא ניגש לפתוח את הדלת ולראות במה המדובר, ומי נוקש בפתח בשעה מאוחרת שכזו.

כשפתח את הדלת ראה לפניו אברך צעיר שביקש לשוחח עם הרב, הוא התנצל מאוד על השעה המאוחרת בלב ליבו של הלילה, ואמר שזה דחוף לו ביותר ולא סובל שום דיחוי אף ללא למחרת בבוקר.

הבן האחראי אמר שיכנס לבדוק אם ניתן לדבר עם אביו, כי ידע שזה עתה עלה אביו על יצועו ועדיין לא נרדם.

נכנס הבן בלאט לחדר אביו, וכראותו שעדיין הוא לא נרדם, לחש לו שממתין כאן אברך שצריך את הרב בנחיצות דחופה ביותר!

ציוה הרב לומר לאברך שימתין, ולבינתיים הלך הרב והלביש את עצמו כי היה כבר בבגדי השינה, ולאחר שהתעטף כראוי יצא לקבל את פני האברך, ושוחח עמו בעניינו בישוב הדעת ובשמחה כדרכו בקודש, עד שהביא כל הענין על פתרונו וסידר הכל כשורה על הצד היותר טוב.

לאחר שיצא האיש בלב טוב, שאל הבן מאביו האם אכן היה זה ענין כה דחוף שלא סבל דיחוי עד למחרת בבוקר...

ענה לו הרב, על שאלה זו יכול להשיב רק האברך בעצמו, הוא הפוסק עד כמה הוא דחוף וכמה הוא לא דחוף, לכל אחד יש סדרי עדיפויות, ומה שקל ונוח לאחד, לשני הוא קשה וד־חוף ביותר. הנה התינוק בוכה על חפיסת שוקולד, כאשר אדם גדול מגחך על כך, אתן לך עשרים חפיסות שכאלו... אדם מן השורה מצטער על חסרון של מאה דולר, ולמי שיושב על שקים של דולרים זה ענין של מה בכך... וכן בשאר כל הדברים, לעולם אי אפשר לפסוק בשביל השני מה אכן דחוף לו ומה לא.

ולמדנו כאן עומק טיב ההבנה של גדולי הדור בנפש הזולת, כאשר אחד המאפיינים של המנהיג הוא במה שיורד לדקות עדינות הנפש של כל אחד ואחד. על דרך שפידש **רש"י ז"ל** בתפילת משה רבינו ע"ה רעיא מהימנא על מנהיג ישראל (במדבר כז, טז): "אמר לפניו, ריבונו של עולם גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו", ע"כ.

היא העולה על מוקדה כל הלילה!

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשמחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל הפצו"ב

לע"נ הרב יעקב מיכאל זצ"ל בן החבר הרב ר' ישראל זצ"ל מייער נלבע י"ג אלול תשפ"ב תנצב"ה.

יוסף בן סילה רחא לרפואה שלימה

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

שרה שיינדל בת סילה רחה להצלחה בכל העניינים

לע"נ מרת חיה סאסא בת לאה נלב"ע י' סיון תנצב"ה.

לע"נ הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחט"א רבי ישראל יצחק נלב"ע י"ח כסלו תנצב"ה.

גרפצ'יק
טל: 02-5002321

קשת הרשת
מיתוג יח"צ וקידום מכירות
02-6257948
info@keshet-hareshet.co.il

גלי פן

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shvti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הגך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173